

**Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Č. j. ČŠIS-537/11-S

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola praktická a Základní škola speciální, Mělník, příspěvková organizace
Sídlo:	Jaroslava Seiferta 179, Mělník
IČ:	47 011 297
Identifikátor:	600 047 882
Právní forma:	příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Miroslavou Jalůvkovou
Zřizovatel:	Město Mělník
Místo inspekční činnosti:	Mělník Jaroslava Seiferta 179, Cukrovarská 2068 a Sportovní 2940
Termín inspekční činnosti:	1. a 2. březen 2011

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, získávání a analýza informací o vzdělávání žáků, o činnosti školy, sledování a hodnocení efektivnosti vzdělávací soustavy základní školou podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona. Inspekční činnost byla zaměřena na žáky vzdělávající se v oborech vzdělání 79-01-B/001 Pomocná škola a 79-01-B/01 Základní škola speciální.

Sledovaným obdobím byly školní roky 2008/2009 až 2010/2011 k datu inspekce.

Aktuální stav školy

Právnícká osoba Základní škola praktická a Základní škola speciální, Mělník, příspěvková organizace dle zápisu do školského rejstříku vykonává činnost základní školy praktické, základní školy speciální (dále též ZŠsp, škola), školní družiny a školní jídelny-výdejny. ZŠsp sídlí na dvou odloučených pracovištích v Mělníku – Cukrovarská 2068 (jedna třída) a Sportovní 2940 (dvě třídy).

V hodnoceném období vždy k datu 30. září se počet žáků ZŠsp mírně zvyšoval. Ve školním roce 2010/2011 má škola dvě třídy pro žáky se středně těžkým mentálním postižením a jednu třídu pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami; její kapacita je naplněna cca ze dvou třetin.

V personální oblasti nedošlo ve sledovaném období k výrazným změnám z hlediska složení a odborné kvalifikovanosti pedagogického sboru. Zlepšily se ale materiálně technické podmínky pro vzdělávání. Především se podařilo obnovit sociální zařízení v budově v Cukrovarské ulici, včetně částečné výměny oken a dveří, a vybavit jednu třídu sestavou nových počítačů s mobilní interaktivní tabulí. Byly provedeny i další dílčí stavební úpravy (nová kanalizace, ošetření krovů).

Vzhledem k tomu, že do ZŠsp dojíždějí žáci i z okolí, spolupracuje škola s Maltézskou pomocí, která zajišťuje jejich svoz do školy a také odvoz domů. Prostory jsou bezbariérové, výjimkou je jen přístup do kmenové učebny třídy základní školy praktické v Cukrovarské ulici, která je současně počítačovou učebnou, jíž využívá i ZŠsp.

ZŠsp od školního roku 2010/2011 zahájila v prvním a sedmém ročníku výuku žáků se středně těžkým mentálním postižením podle vlastního Školního vzdělávacího programu pro základní školu speciální (dále též ŠVP ZŠsp); žáci ostatních ročníků se vzdělávají podle dobiehajícího vzdělávacího programu Pomocná škola a přípravný stupeň pomocné školy čj. 24035/1997-22. Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami se vzdělávají podle Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy čj. 15988/2003-24.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Základní škola speciální pravdivě o své vzdělávací nabídce informuje při vyhlásování zápisu k povinnému základnímu vzdělávání, vyhlásování zápisu zveřejňuje způsobem v místě obvyklým (např. letáky, webové stránky). Škola citlivě vychází žákům vstříc v době, kdy si zvykají na denní režim spojený s povinnou školní docházkou, délku adaptačního období přizpůsobuje s ohledem na jejich individuální potřeby, dobu pobytu žáka ve škole postupně prodlužuje, až dosáhne počtu hodin stanoveného pro daný ročník učebním plánem.

Disponibilní hodinovou dotaci ve školním vzdělávacím programu škola využila především pro navýšení hodin tělesné výchovy, jejíž součástí je i zdravotní tělesná výchova, částečně k posílení hodin čtení, psaní a pracovních činností.

Škola zohledňuje speciální vzdělávací potřeby žáků zejména prostřednictvím individualizace výuky. Ta vychází jednak z pedagogické diagnostiky, jednak z doporučení školských poradenských zařízení (dále též ŠPZ). Tento postup pozitivně ovlivňuje školní úspěšnosti žáků, případná rizika školní neúspěšnosti škola včas identifikuje a přijímá odpovídající opatření ve spolupráci se zákonnými zástupci a ŠPZ. Ředitelka školy

na doporučení ŠPZ a žádost zákonného zástupce povoluje žákovi vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu (dále též IVP). Plnění těchto plánů je vyhodnocováno a následně v souladu se závěry tohoto hodnocení jsou přijímána opatření pro další pedagogický postup. Většinou se jedná o úpravu vzdělávacích cílů a časového rozvržení učiva.

V průběhu výuky pedagogové uplatňovali speciálně pedagogické metody a při tom vhodně využívali speciální učebnice i didaktické pomůcky. Vyučující se u žáků zaměřovali především na rozvíjení základů sebeobsluhy, které jim umožní určitou míru soběstačnosti v běžném životě, na rozvíjení sociálních a komunikačních dovedností. Sociální gramotnost žáků je přirozeným způsobem rozvíjena zejména každodenním soužitím ve skupině, podporováním vzájemných kladných vztahů a vztahů tolerance. Vyučující zejména u žáků se středně těžkým mentálním postižením podporovali rozvoj dorozumívacích dovedností s využíváním mluvené řeči, v menší míře uplatňovali i různé formy alternativní komunikace (např. obrázky, slovo doprovázené gesty); žáci se učili komunikovat v různých situacích (pozdrav, prosba, souhlas, nesouhlas apod.), dokázali se také přizpůsobit režimu ve třídě. Ve třídě pro žáky s těžkým mentálním postižením byla komunikace vedena převážně jednostranně od pedagogických pracovníků směrem k žákům. Škola má příležitost k rozvoji ve větším uplatňování a rozvíjení alternativních forem komunikace a jejího aktivního využívání žáky pro vyjadřování svých potřeb a navázání kontaktu okolím. Zařazování relaxačních chviliek a střídání činností příznivě ovlivňovalo pozornost a soustředěnost žáků, vyučující podporovali jejich sebedůvěru častým povzbuzováním a pochvalou, oceňovali nejen splnění úkolu, ale každou jejich snahu. Náročnější aktivity zařazovali na začátek vyučovací hodiny, intenzivním individuálním přístupem a motivací se jim dařilo podchycovat zájem žáků a využívat ho pro plnění vzdělávacího cíle. Tímto postupem také rozvíjeli jejich volní vlastnosti a vedli je k dokončení započaté činnosti. Žáci byli také vedeni k vyjadřování svých pocitů a nálad vhodnou formou. Po instruktáži zvládali někteří žáci pracovat i samostatně, vyučující jim podle potřeby vždy poskytli individuální pomoc. Velký důraz byl kladen na rozvíjení smyslového vnímání a jemné motoriky žáků, vhodně a často byly využívány různé stimulační postupy. Uplatňování mezipředmětových vazeb bylo základním principem řízení pedagogického procesu. Žáci prokazovali s ohledem na závažnost jejich zdravotního postižení základy matematické i čtenářské dovednosti, zvládali také práci s počítačovými výukovými programy. Vyučující vytvářeli příjemné a vstřícné klima, jejich přístup se vyznačoval vnímavostí k potřebám žáků.

Škole se daří podporovat zdravý vývoj žáků. Zajišťuje pro ně pitný režim a přípravu dopoledních svačin. Je také zapojena do projektu *Ovoce do škol*. Žáci se zúčastňují v rámci výuky cvičení s hudbou pořádaného místní organizací a navštěvují solnou jeskyni. Pozitivem je také realizování výuky (za příznivého počasí) ve venkovním atriu budovy v Cukrovarské ul. a využívání školních zahrad pro pohybové i relaxační aktivity.

Žáci jsou pravidelně, prokazatelným způsobem a způsobem přiměřeným stupni jejich zdravotního postižení poučováni o bezpečném chování při činnostech, při kterých hrozí riziko úrazu. Důsledně je nad nimi po celou dobu jejich pobytu ve škole dodržován dohled, jehož organizační zajištění vychází z vyhodnocení možných rizik. O účinnosti tohoto systému svědčí nulová úrazovost v ZŠsp. V rámci výchovy k bezpečnému chování ZŠsp spolupracuje s městskou policií, která vhodně přizpůsobuje program zaměřený na bezpečné chování možnostem žáků.

Primární prevence sociálně patologických jevů je orientována především na napomáhání zvládnutí vlastního chování a vytváření vzájemně pozitivních vztahů mezi žáky, je vhodně integrována do každodenního vzdělávacího procesu, zejména vzdělávacích oborů Člověk a příroda a Člověk a společnost a vyučovacího předmětu Věcné učení. Ojedinelé výskyty sociálně patologického chování řeší škola ve spolupráci se zákonnými zástupci případně s odborem sociálně právní ochrany dětí. Opatření přijímá ihned po identifikaci tohoto výskytu.

Pozitivem je, že škola žáky v rámci jejich integrace do intaktní společnosti zapojuje do velkého množství aktivit (např. návštěva filmových a divadelních představení, výstav). Celkové výsledky vzdělávání sleduje a vyhodnocuje zejména ve vztahu k sociálním dovednostem žáků, míře jejich samostatnosti, úrovni vypěstovaných návyků sebeobsluhy a uvědomování si toho, co je bezpečné chování.

Poradenské služby zákonným zástupcům v oblasti vzdělávání jejich dětí poskytují v potřebném rozsahu zejména třídní učitelé při každodenním předávání žáků, tyto služby se týkají převážně sjednocování postupů školy a rodiny žáka. Příležitost k rozvoji má škola v rozšíření této spolupráce v oblasti užívání náhradních způsobů komunikace. ZŠsp vhodně využívá poradenské podpory ŠPZ nejen k řízení samotného procesu výuky ve vztahu ke speciálním vzdělávacím potřebám jednotlivých žáků, ale také k zapůjčování speciálních didaktických pomůcek a učebnic. Kariérní poradenství škola realizuje na kvalitní úrovni. Většina žáků pokračuje ve vzdělávání na odborném učilišti.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Právníká osoba vykonává činnost základní školy (praktické), základní školy speciální, školní družiny a školní jídelny-výdejny v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení.

Ředitelka vydala školní vzdělávací program pro základní školu speciální, který je zpracován v souladu se školským zákonem i příslušným rámcovým vzdělávacím programem. S ohledem na skladbu žáků je strukturován do dvou částí, z nichž jedna je určena pro vzdělávání žáků se středně těžkým a druhá pro vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami (tito žáci nejsou ve školním roce 2010/2011 v prvním a sedmém ročníku zařazení). Učební plány v hodnoceném období korespondovaly s realizovanými vzdělávacími dokumenty.

Organizace vzdělávání je sice v rámci denního režimu stanovena na 45 minutové vyučovací hodiny, ale vyučující jejich délku vhodně přizpůsobují aktuálním potřebám žáků. Ve třídě pro žáky s těžkým mentálním postižením je zařazeno osm žáků, tedy více než je nejvyšší možný počet těchto žáků stanovený právním předpisem. V rozporu s ustanovením § 23 odst. 5 školského zákona ředitelka školy nedoložila povolení výjimky zřizovatele z nejvyššího možného počtu žáků ve třídě stanoveného právním předpisem; uvedené navýšení počtu se neprojevovalo v zajištění bezpečnosti žáků. V této třídě ředitelka ustanovila dva pedagogické pracovníky (učitele a asistentku pedagoga) a pro pomoc imobilním žákům při sebeobsluze osobního asistenta (zaměstnanec školy, na úhradu jeho platu škola získává finanční prostředky z úřadu práce). Vzhledem k tomu, že učitelka ale v této třídě není odborně kvalifikovaná a vyučuje v daném typu školy teprve

druhým školním rokem, bylo by ustanovení dalšího zkušeného pedagoga přínosem. Tato skutečnost vyplynula také z rozhovoru s vyučující se školní inspektorkou.

Ředitelka školy byla jmenována na základě výsledku konkurzního řízení, předpoklady pro výkon činnosti splňuje. Stanovila funkční organizaci provozu školy včetně přidělení kompetencí jednotlivým pracovníkům a plní povinnosti ve vztahu ke zřizovateli, školské radě a pedagogické radě. Pedagogická rada projednává, případně schvaluje, zásadní pedagogické dokumenty školy; řeší také organizační záležitosti a projednává výsledky vzdělávání žáků a přijímá potřebná opatření. Při přijímání žáků ke vzdělávání, povolování vzdělávání podle IVP, převádění žáka do vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením a ustanovování funkce asistenta pedagoga ředitelka školy postupuje v souladu se školským zákonem. Povinně zveřejňované dokumenty (školní řád, výroční zpráva o činnosti školy a školní vzdělávací program) byly v době inspekce zveřejněny. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání škola dodržuje, realizuje slovní hodnocení výsledků vzdělávání žáků a při hodnocení pedagogové zohledňují zdravotní postižení žáka. Celkový počet žáků ZŠsp ve statistických výkazech škola uváděla v souladu se skutečností. Zpráva o vlastním hodnocení školy se zaměřuje na všechny oblasti stanovené právním předpisem, ředitelka přijala konkrétní opatření ve vztahu k oblastem, ve kterých je třeba vzdělávání zlepšit.

V jedné třídě ZŠsp probíhá nesprávně společné vzdělávání děti zařazených v přípravném stupni ZŠsp a žáků ZŠsp (Vzhledem k tomu, že děti přípravného stupně ZŠsp nejsou žáky ZŠsp, nelze na tuto situaci vztáhnout ustanovení § 5 odst. 3 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a o některých podmínkách plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších změn.). Jedno dítě je zařazené v přípravném stupni ZŠsp od školního roku 2008/2009 a druhé bylo zařazeno v průběhu tohoto školního roku. V prvním případě je porušováno ustanovení § 37 odst. 1 a odst. 3 školského zákona, protože dítě již přesáhlo věk, ve kterém musí zahájit povinnou školní docházku (k datu inspekce mu bylo 9 let). Zásadním nedostatkem také je, že ředitelka školy nedoložila, že zřizovatel školy zřídil dle ustanovení § 48a školského zákona třídu přípravného stupně ZŠsp a že je vykonávání jeho činnosti povoleno zápisem ve školském rejstříku (porušení ustanovení § 142 odst. 1 školského zákona).

Pedagogický sbor ZŠsp je stabilní, z hlediska věkového složení perspektivní a tvoří ho převážně zkušení pedagogové. Příležitost ke zlepšení má škola zejména v oblasti získání učitelů s odbornou kvalifikací, neboť ji splňuje pouze jedna vyučující, která vykonává také funkci zástupce ředitele a koordinátora ŠVP (specializační studium absolvovala). Další dvě vyučující mají sice vysokoškolské vzdělání zaměřené na speciální pedagogiku, ale v oboru vychovatelství. Podpurná opatření při výuce žáků ZŠsp zabezpečují spolu s učitelkami dvě nekvalifikované asistentky pedagoga; spolupráce pedagožek a jejich asistentek byla efektivní. Riziko nízké odborné kvalifikovanosti pedagogického sboru se škole částečně daří kompenzovat prostřednictvím dalšího vzdělávání (dále též DVPP). Většina vyučujících získává informace o nových trendech ve vzdělávání především ve vztahu k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Další vzdělávání pedagogů je koncepční, podporuje realizaci ŠVP a odpovídá potřebám školy. Kromě výše uvedeného patří mezi jeho další priority vzdělávání řídicích pracovníků a práce s ICT.

Třídy obou pracovišť jsou dostatečně vybaveny audiotechnikou a kompenzačními i reedukačními pomůckami (např. obří kuželky, geometrické tvary, hmatové balony, váleci balony, míčky, zvukové kostky, slepecká abeceda, matrace, rehabilitační míče, dotekové disky, zvukové pexeso, reliéfní míčky). Pro imobilní žáky jsou k dispozici např. chodítka

a mechanický vozík; ve všech třídách jsou dobře vybavené relaxační koutky (v jedné budově také míčkový bazén). Kromě speciálních pomůcek a učebnic jsou využívány speciální ICT výukové programy. Škola z finančních prostředků OPVK EU - *Peníze do škol* zakoupila mobilní interaktivní tabuli a sestavu počítačů. Vybavení ICT pro žáky i pro potřeby učitelů velmi dobře postačuje. Pro výuku tělesné výchovy jsou dobré podmínky na pracovišti v Cukrovarské ulici, kde je tělocvična. Cvičnou kuchyni mají k dispozici jen žáci, kteří mají třídu v Cukrovarské ulici. Vybavení školy žákovským nábytkem různé výšky umožňuje přizpůsobit vnitřní uspořádání tříd podle potřeb žáků. Obědy pro žáky jsou dováženy na obě pracoviště.

Pro financování své činnosti škola využívá více zdrojů. Základním zdrojem jsou finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu (dále jen SR), který byly oproti minulému roku kráceny. Dotace ze SR byla použita především na platy zaměstnanců a související zákonné odvody do sociálních a zdravotních fondů, dále k nákupu učebnic, učebních pomůcek, kompenzačních pomůcek a školních potřeb a k úhradě nákladů souvisejících s DVPP. Tyto finanční prostředky byly použity v souladu s účelem, na který byly přiděleny. Druhým nejvýznamnějším zdrojem je příspěvek na provoz od zřizovatele. Ten také uhradil finanční prostředky, které škole chyběly v souvislosti s krácením prostředků ze SR v roce 2010 a škola je použila na nákup učebních pomůcek a školních potřeb. Škola využívá k financování i vlastní zdroje z hospodářské činnosti; především z pronájmu tělocvičných prostor.

Ve sledovaném období se škola zapojila i do několika dalších projektů vyhlášených MŠMT a ESF. Tím získala další potřebné finanční prostředky, které mohla podle povahy projektu použít k modernizaci ICT a k zajištění potřebné podpory prostřednictvím asistentů pedagoga, zvýšení nenárokových složek platu pedagogických i nepedagogických pracovníků nebo k úhradě ostatních neinvestičních nákladů (např. nákup učebních pomůcek, školních potřeb). Škola v průběhu inspekce podala projekt zaměřený na zkvalitnění výuky v oblasti ICT Nadačnímú fondu Tesco.

Závěry, celkové hodnocení školy

- a) Právnícká osoba Základní škola praktická a Základní škola speciální, Mělník, příspěvková organizace vykonává činnost základní školy speciální v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Školní vzdělávací program ZŠsp je v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem a školským zákonem.*
- b) Vykonávání činnosti přípravného stupně ZŠsp je v rozporu se školským zákonem, protože není doloženo zřízením této třídy ze strany zřizovatele a zápisem ve školském rejstříku.*
- c) V oblasti řízení bylo shledáno riziko pro nedodržování školského zákona (viz porušení ustanovení § 23 odst. 5 – chybějící výjimka z nejvyššího povoleného počtu žáků ve třídě pro žáky s těžkým zdravotním postižením, ustanovení § 37 odst. 1 a 3 – v rámci realizace vzdělávání v přípravném stupni ZŠsp překračování věkové hranice pro zahájení povinné školní docházky a společné vzdělávání dětí přípravného stupně ZŠsp a žáků ZŠsp v jedné třídě.*
- d) Škole se daří vytvářet příznivé sociální klima, zajišťovat bezpečné prostředí pro vzdělávání a jeho funkční organizaci.*

- e) *Pozitivem vzdělávacího procesu je zohledňování vzdělávacích potřeb žáků a účinné uplatňování speciálních podpůrných opatření ve vzdělávacím procesu. Poradenské služby jsou poskytovány na kvalitní úrovni, informační systém uvnitř školy i ve vztahu k zákonným zástupcům žáků je funkční.*
- f) *Materiálně technické a personální podmínky vzdělávání podporují úspěšnou realizaci ŠVP ZŠsp; chybějící odborná kvalifikace naprosté většiny pedagogických pracovníků neměla na kvalitu řízení výuky negativní vliv. Absolvování DVPP zaměřeného na využívání alternativní a augmentativní komunikace by bylo pro školu přínosem.*
- g) *V hodnoceném období škola disponovala finančními zdroji ze SR, které umožnily pokrýt základní potřebu finančních prostředků k odměňování zaměstnanců a na nákup učebních pomůcek. Díky příspěvkům od zřizovatele, zapojení do rozvojových programů vyhlášených MŠMT a programů OPVK a provozování doplňkové činnosti měla škola pro svou činnost průměrné finanční předpoklady. Disponibilní zdroje financování umožnily plynulý chod školy a vytvoření průměrných podmínek pro realizaci ŠVP.*

Česká školní inspekce v souladu s ustanovením § 175 odst. 4 školského zákona ve lhůtě do 14 dnů požaduje zaslání oznámení o přijetí opatření k neopakování zjištěných nedostatků uvedených v bodech b) a c). Oznámení zašlete na adresu Česká školní inspekce Středočeský inspektorát, PaedDr. Jitka Kozáková, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.s@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na výše uvedenou adresu, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.s@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a ve Středočeském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Praze dne 7. března 2011

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

PaedDr. Jitka Kozáková, školní inspektorka

Jitka Kozáková, v. r.

Mgr. Šárka Kuželová, školní inspektorka

Šárka Kuželová, v. r.

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Mělníku dne 16. března 2011

(razítko)

Mgr. Miroslava Jalůvková, ředitelka školy

Miroslava Jalůvková, v. r.

Připomínky ředitelky školy

Připomínky nebyly podány.